

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 6. do 8. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-00, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 96-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inerati: enostopna petilivrtica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 555.

V Ljubljani, v soboto dne 12. aprila 1913.

Leto III.

Hrvaška kriza.

Zagreb, 10. aprila.

Cuvaj ima trdo kožo in lonci neodgovorne kraljevskega komisarja so mu tako zadali, da se nikakor ne mara ločiti od njih. Poslali so ga na dopust in mu dovolili, da se imenuje bolnega, dokler ne uredi razmer na Hrvaškem; ali on noče razumeti, da je postal nepotreben, pa išče na vseh straneh ovinkov, po katerih bi se zopet vrnil v bansko palačo na Markovem trgu. Sredstva, katerih se poslužuje v ta namen, so tako odurna, da bi že zaradi njih postal nemogoč povsod, kjer veljajo zakoni morale v javnem življenju vsaj za silo. Ali na Hrvaškem, v deželi, iz katere so napravili pravi pašalik, je dandanes vse mogoče. Zato upa Cuvaj, da bodo uspele njegove podle intrige, in z ozirom na splošno propalost političnega življenja na Hrvaškem in na Ogrskem se žal ne more trditi, da je uresničenje njegovih upov absolutno izključeno.

Od kar so v Budimpešti zaslutili, da se razmere na Hrvaškem ne zboljšajo s komisariatom, pa so poslali Cuvaja na dopust, kar se je zgodilo vsaj deloma tudi pod pritiskom višjih krogov, ki so bili vznemirjeni vsled poročil vojaških oblasti, iščejo rešitev hrvaške krize na najrazličnejše načine. Tega seveda ni bilo pričakovati, da se uredi razmere nemudoma tako, kakor bi zahtevala pravičnost; kdor pozna in priznava zakon razvoja tudi v življenju narodov, se nikdar ni vdal takemu optimizmu. Največja utopija pa bi bila misel, da pride Hrvaški pravica kot dario iz Budimpešte.

Kar se je smelo pričakovati, je bilo nekoliko pameti in razuma. Tega namreč ne zahtevajo samo interesi Hrvaške, ampak tudi oni avstro-ogrski monarhije. Pogled na zemljevid balkanskega polotoka zadostuje za spoznanje, da je sedanji položaj na Hrvaškem, vzdržan od budimpeštanskih mogotcev in njihovih kreatur interesom monarhije resnično nevaren. In s tega stališča je bilo pričakovati, da bodo Cuvajeve mu dopustu sledili drugi enaki, in da se bo akcija, četudi previdno, vendar razumno nadaljevala do končne rešitve. Poslali so res Unkel-Häusserja kot prvega sekijskega predstojnika, takorekoč podbana, v Zagreb; njegova misija se je smatrala tako, da ima pripraviti tla za obnovitev ustavnih razmer, torej za razpis volitev in za sklicanje sabora. Vršila so se razna posvetovanja, konference, pogajanja. Toda javnost ni izvedela ničesar. Za malenkost so se zboljšale razmere, tako da se je n. pr. blaznost cenzure nekoliko omilila. Za končno rešitev krize pa so plavale po zraku vsakovrstne kombinacije, o katerih nihče ni mogel zanesljivo vedeti, če je katera avtentična ali ne. Da se z madjaroni pod katerim koli imenom ne morejo uvesti in utrditi ustavne razmere, ker ne prihvati teli kliki noben komisariat več nekdanje pa tudi nobene skromne večine, je bilo popolnoma jasno. Računati je bilo torej s hrvaško-srbsko koalicijo, s pravaši, ali pa eventualno s kakšno novo politično organizacijo, ki bi se sestavila iz koalicije, iz pravaške stranke in morda iz nekaterih unionistov, ki se niso osebno kompromitirali.

Veliko si je prizadeval za rešitev hrvaški minister Josipović. Vsi Josipovići so od nekdanj unionisti. V nasprotju z madjaroni, katere si je ustvaril Khuen Hedervary z denarjem, s koncesijami, z advokatskimi in notarskimi staljumi ter z vsemi sredstvi korupcije, so bili Josipovići prepričani pristaši z Ogrsko. V tem je bilo nekdanj na svoj način celo nekaj revolucionarnega; nasprotje med Ogrsko in Astrijo je v njih — kakor sploh v Turopoljih — utrjevalo mnenje, da bo zveza z Ogrsko ščitila Hrvaško proti avstrijskemu centralizmu. Unionizem se je podedoval v rodbini od očeta na sina, in to je tudi precejšen vzrok, da je bilo med hrvaškimi ministri toliko Josipovičev.

Kakšne protiogrske tendence so tudi pri sedanjem ministru popolnoma izključene. Vendar pa je Josipoviću jasno, da je treba skleniti račun s komisariatom, ker preti sicer polom, in da je razvozljanje nemogoče s starimi madjaroni. Zato se opira njegov program rešitve na hrvaško-srbsko koalicijo. Da pa more ta prevzeti vlogo, bi se moralo ugoditi vsaj nekaterim hrvaškim pritožbam, ki zavzemajo važnejši prostor v programu koalicije. Med drugim je Josipović zahteval, da se izvrši sankcionirani zakon o hrvaških krajevnih imenih, ki jih Madžari po svoje prekrščajo, da se vpelje za izpite gozdarskih uradnikov hrvaščina, da se reformira železničarska pragmatika po hrvaških zahtevah, da se dovoli Hrvaški 50 milijonov kredita za pospeševanje industrije in poljedelstva, ter da se imenuje za bana oseba, ki ni splošno obsovana.

Josipović ravna diplomatsko. Ako ne bi bili v Budimpešti od vseh bogov zapušteni, bi morali sprejeti njegov program z obema rokama, zakaj to je poglavitno program prijatelja Ogrske. Njegov načrt hoče obraniti dobro, oziroma zboljšati slabo razmerje med Hrvaško in Ogrsko. Z ogrskega stališča je še veliko bolj sprejemljiv kakor s hrvaškega.

Ali če se izvrši ta program, je Cuvaju seveda odklenalo. Da bi to preprečil, si je mož izbral nekoliko kreatur in jih pridobil z obljubami za gnusno intrigo, ki se je pričela s tem, da so talno sestavili drošino na ogrskega mini-

strskega predsednika Lukacsa, naj se komisariat na Hrvaškem še nadalje ohrani. Spomenica je v svoji podlosti tako značilna, da ne potrebuje nobenega komentarja. Na čelu intrigantov stoji dr. Nikolić, dr. Ivić in kanonik Radićević. Ako se načrt posreči, ima Nikolić postati podban, ostali mameluki pa imajo dobiti druge odškodnine.

Spomenica se pričinja z obilzavanjem Lukacsevih peta, kateremu se laskajo, da je z imenovanjem komisarja obvaroval deželo revolucije. Upravo ničvrednega Cuvaja imenuje ta propadla svojat modro, pravično in obzirno; pripisuje ji torej ravno nasprotno lastnost, nego jih je res imela. Josipovića denuncirajo, da pripravlja tla veleizdajništvu, pa trdijo, da je Cuvaj edini sposoben naslednik Khuenja, ki je bil mož »velikega znanja, državnih sposobnosti, čvrste volje in železne pesti«. Priporočajo pa Lukacsu sledeči čedni program točko za točko:

1. Komisariat naj ostane vsaj še pet mesecev v prvotni strogosti, in med tem časom ne sme napisati časopisje nobene besede o domači politiki.

2. Skupna vlada mora odločno in ponovno izjaviti, da hrvaško-srbska koalicija ne sme priti do vlade. Pristaše in vodje unionistov (po domače madjaronov) je treba na vso moč podpirati, proti pristašem koalicije pa se mora na vsej črti voditi najenergičnejši boj.

3. Med uradniki se mora pomesti z železno metlo in omogočiti povsem zanesljivim elementom, da pridejo kvišku. Pri vladi bi se moral postaviti nadzornik uradnikov, ki bi strogo pazil na uradnike (to se pravi: Na njih politično prepuščanje. Ta nadzornik bi moral biti volun in denunciant. Op. dop.)

4. Za sekijskega načelnika za notranje zadeve bi se morala imenovati kakšna ugledna politična osebnost. (S tem misli zemunski Nikolić samega sebe. Op. dop.)

5. Skupna vlada naj bi gledala, da odpravi železničarsko pragmatiko zakonitim ali pa naredbenim putem. Seveda to se ne more zgoditi kar čez noč.

6. Unionistična stranka mora sprejeti v svoj program rešitev agrarnega vprašanja. Vsled brezbrzičnosti sabora in strank glede na agrarni program se je zapeljalo kmetijstvo na politično polje. Ustanovila se je kmečka stranka, in v nekaterih krajih kakor v Sremu je socialna demokracija postala močna. Agrarni socializem z nedoseženimi političnimi cilji lahko povede deželo v meščansko vojno.

7. Ako pridobe unionisti (čitat: Madjaroni! Op. dop.) tudi kmečko stranko, jim je zagotovljena podpora sedmih do desetih poslancev.

8. Unionisti bi morali stopiti v tesne stike s kakšno srbsko stranko, ki bi jih podpirala. (To naj bi bila tista »radikalna srbska stranka«, ki že leta in leta ne dobiva pri volitvah ne enega mandata.)

9. Koalicija in stranka prava se morata razdružiti, da se razbije sporazum. To bi se lahko doseglo, če se izigra ena proti drugi in podpira ena proti drugi.

10. Skupna vlada bi morala pomagati hrvaški z denarjem za volilni sklad, ker se na Hrvaškem lahko vse doseže z denarjem. (Kako sodijo te prodane duše po sebi! Op. dop.)

11. Volitve se morajo izvršiti z vso strogostjo in z veliko vojaško asistenco. (Ako bi bila strogost taka, da se ne bi moglo slepariti, ne bi bil izvoljen ne en madjaron. Ampak lopovi mislijo seveda drugačno strogost. Op. dop.)

12. Pred volitvami bi se morali vsi agitatorji in korteši koalicije zapreti. Opozicijske kandidate bi bilo treba nadzorovati z vso strogostjo.

13. Za predsednike volilnih komisij se morajo določiti energični in popolnoma zanesljivi uradniki.

14. Za unionistične kandidate se mora imenovati razum starih unionistov, ki so se obnesli, še večje število mlajših moči.

15. Volitve se morajo razpisati nenadoma, ob popolnoma nepričakovanem času, in se morajo izvršiti v najkrajšem roku, zato da ne dobi opozicija časa za agitacijo.

16. V okrajih, ki so varni za unioniste, se mora volitev razpisati prvi dan, zato da učinkuje uspeh unionistov pobijajoče na pristaše koalicije.

17. Za najvišjega voditelja volitev bi se moral določiti energični podžupan Gjura Horvat. (To je zloglasni Gjuka paša, ki je že večkrat prekršil zakone, kakor vsi lopovi v Lepoglavi.)

18. Volitve bi moral izvesti kraljevski komisar Cuvaj.

Tak je načrt. Infamen je tako, da ni treba izglubljati besede o njem. Kaj bi zadelo take brezsrčne hudeodelce v kakšni drugi deželi, ne vemo. Ali dobro bi se jim nikjer ne godilo. Na Hrvaškem je mogoče, da postanejo sekijski načelniki in veliki župani. Zakaj o Lukacsu je že verjeti, da smatra tudi izvedbo takega tolovaškega načrta za mogoče. Toda nasilstva in enakih lopovščin je ljudstvo na Hrvaškem že vajeno. Vojaško asistenco imamo pri vsakih volitvah, podkupovanje, zapiranje volilcev, korupcija v vseh oblikah, oviranje kandidatov, prepoved opozicijske agitacije, to je vse že znano. Pa vendar ni mogel dobiti večine noben Rauch, noben Tomašić in noben Cuvaj. Ako se v Budimpešti ne morejo na noben način spametovati, naj poizkusijo še s tem načrtom.

Dva dneva pred generalno stavko.

Le še kratke ure ločijo belgijsko delavstvo od splošne stavke.

V nedeljo je bilo zopet vse polno velikih manifestacij in shodov. Demonstracija v rezidenci Cockerillovih tovarov, v Seraingu, je bila pač od vseh najbolj veličastna. Vse mesto je bilo na nogah. Ko so marširali delavci, je zastal ves promet. Pred sprevedom so nosili napis: »Vojaki, ne merite na mirno stavkajoče!« Na »Vojak, pomisli, da so stavkajoči tvoji bratje.« »Vojak, pomisli, da so stavkajoči tvoji bratje.« Shod je bil na prostem, govorila sta sodruga De Brouckere in Vandervelde o splošni stavki. Poleg tega je bil pa še drug shod v dvorani, na katerem je bilo 3000 oseb. Navdušenje je bilo na obeh shodih velikansko in od srca prihajajoče. Cockerillovo mesto bo v ponedeljek praznovalo...

Povsod, kjerkoli so bili v nedeljo shodi, povsod so bili v znamenju bojnega razpoloženja.

Niso se odložili delavci orodja iz rok, niso še zaprti rovi, stroji še ne počivajo, a vsepovsod v obrtu in trgovini se že kažejo učinki napovedane stavke. Le en primer. Veliki industrialec v Centru, ki je dobival običajno vsako leto v marcu za milijon frankov naročil, je dobil letos le za 150.000 frankov naročil.

Bruseljski list »Gazette« pokazuje na izgube, ki jih bo imela država vsled stavke, tako pred vsem vsled zmanjšane konsumne alkohola, vsled majhnega blagovnega prometa in osebne prometa na železnica.

V ponedeljek je bruseljska federacija priredila grandiozno, silno, pretresljivo bakljado. Kdorkoli je videl ta večer bruseljski proletarijat, njegovo veselo bojno razpoloženje, ta krasni ritem čuvstva spajajočega želeja vseh v eno geslo: v boj za naše pravice! ta mora zreti z najradostnejšim upanjem na 14. april. Organizacijsko delo zadnjih tednov se je zrcalilo v tem pohodu, ki je bil slika moči, samozvestne energije.

Dokler je bil obhod, se ni mogel geniti tramvaj, noben voz, noben avtomobil. Ob obeh straneh bulvarjev je bil gost špalir gledalcev, ki je bil zlasti tesen pri borzi. In pri tem: kakšen vzoren red, kakšna vzorna disciplina. Semintje — lahko bi jih šteli — se je prikazal stražnik, ki je pokojno marširal poleg spreveda. Demonstrantje so imeli svoje komisarije in zadovolj je poziv »Prosim, prostora« in vsakdo je razumel, slušal.

Na čelu spreveda je vihrala bela zastava s črnimi črkami: »Vojaki, ne merite na mirno stavkajoče.« Potem baklje, zastave, godbe in vedno še zastave, na stotine rdečih in pestrih lampjonov, da je bilo videti kakor bi se vil jarkordec trak po cestah. Potem zopet napis: »Splošna stavka 14. aprila!«, zopet drug: »Splošna, enaka volilna pravica!« in »Revizija!« Godba in petje, dokler je trajal spreved. In z oken, z balkonov so pozdravljali obhod, mahali z robcami in klicali. Za odzdrav so zaklicale vrste: »Živela volilna pravica! Živela splošna stavka!«

Po osmih je odkorakal spreved, ob pol desetih je bil končan in zadnji rdeči lampjoni so izginjali. To rdeče žarenje v noči, v vrvenju bojažljive, prepevajoče, vzklkajoče množice, se je vrnilo kakor simbol v srce gledalca: »Živela splošna stavka!«

Prav za isti večer je bila napovedana tudi vojaška bakljada na čast kraljevega godu. Odpovedali so jo in jo priredili v torek. Take podobnice in bakljade pač ni imel še noben vladar. Bruseljski sodrugi so namreč spoznali, da ni boljše in lepše prilike za demonstracijo za splošno stavko kakor vojaška bakljada. In ko je prišla ura za odhod vojaštva, je že čakalo na tisoče delavcev z znaki za volilno pravico in na čelu vojaškega spreveda je marširala četa socialističnih delavcev!

To je bila revija: konji, mnogo lampjonov, mnogo bakelj, vojaške godbe, vse vojaštvo — spredaj in zadaj pa socialistični demonstrantje. Taka je bila torej vojaška revija — obdana s socialisti, obkrožali so jo klici na volilno pravico in stavko — ki naj bi bila podžgala patriotizem in priljubljen militarizem, ki se tudi v Belgiji vedno bolj šopiri.

Ko so marširale čete, ni bilo slišati nobenega patriotskega klica, noben klic ni donel kralju, a bučali so klici socialistov, delavske pesmi in »Internacionala« so odmevale z refrenom »Dol s farji!« in pesem za volilno pravico.

Amerika pod demokratično vlado.

Če bi besede veljale za suho zlato, bi bile severnoameriške Zedinjene države dobile z Wilsonom prezidenta, ki bi se po državniški veličini lahko meril z Abrahamom Lincolnom. Nastopni Wilsonov govor (o katerem je poročala tudi »Zarja«) postavljajo njegova glasila v eno vrsto z znamenito gettysburško poslanico osvoboditelja sužnjev. Lincoln je v omenjeni poslanici oznanil odpravo suženjstva črncev a Wilson je sedaj napovedal osvoboditev vsega ameriškega ljudstva iz trustovskega hladčev-

stva. Sodeč po izjavah »demokratičnega« (Wilsonovega) časopisja je nastopila z nastopom stranke nekdanjih suženjskih gospodarjev z juga doba političnega poštenja in reform.

Skoda je, da »demokratično« časopisje svojih zvonceh trditvev ni takoj doprljo z dokazi, zakaj do danes ni še dokazano, da je »demokratična« stranka, ki je znana tudi pod imenom »gladne reakcije«, manj koruptna, bolj ljudska, bolj svobodnospelna od konkurentov, republikancev. Da človek verjame zagotovilo stranke, v kateri odločuje »Tammany Hall«, najkoruptnejša klika, kar jih je kdaj bilo na svetu, za to ne zadoščajo gole besede.

Gotovo je nastopni govor Wilsonov visoko nad ceninimi frazami, s katerimi sta njegova prednika otvorila vlado. Po svoji stvarni resnobi in kritični ostrini se prav ugodno razlikuje od kričavih Rooseveltovih fraz in od ordinarnih plitvin Taftovih. Prva inavguralna adresa je v Ameriki, ki brez ovinkov priznava obupni položaj delavskega ljudstva v kapitalistični državi:

»Ponašali smo se z industrijskimi pridobitvami, a nismo utegnili razmišljati, koliko uničenih človeških življenj stanejo, koliko sil gre vsled prenapora pod nič, kolike so telesne in duhovne žrtve mož, žena in otrok, na katere so vsa leta padala vsa bremena. Njih ječanje in smrtni boji niso dosegli naših ušes. Narod je zgrabil resna strast, spoznanje krivice, izgubljenih idealov in zlorabe vladne oblasti za orodje zlobe in propalosti. Človeška srca upajo na nas. Upajoči ljudje hočejo izvedeti od nas, kaj nameravamo.«

Tako jasno ni opisal bede delavskega ljudstva še noben državni poglavar. Prezident najbogatejše industrijske države na svetu izjava kratko in razločno, da so delavski sloji plačali veličastvo industrije in države s svojo srčno krvjo, s svojo dušo in svobodo, ne da bi se vlada brigala za njih želje in skrb, pač pa se je dala zlorabljati za zatiranje ljudstva. Gotovo so te besede le potrdilo stare in znane resnice, a da jih je izgovoril demokratičen prezident Severne Amerike, je veliko. Seveda taka priznanja sama izkoriščanim in zatiranim ne pomagajo mnogo in važnejša so sredstva, s katerimi hoče prezident iztržiti spoznanje zlo.

Tud v tem pogledu je Wilson v nasprotju s svojimi predniki jasen in razločen. Da doseže postavljeni cilj, se mu zde potrebne mnoge reforme, predvsem revizija carinske tarife. Sedanja tarifa ruši načela pravičnega obdavčenja in napravila vlado za golo orodje zasebnih interesov. Nadalje hoče Wilson izboljšati sedanji industrijski sistem, ki uklepa kapital in jemlje delavcu svobodo. Končno namerava pomnožiti sredstva, s katerimi more vlada ščititi zdravje mož, žena in otrok ter njih pravice v boju za obstanek.

Da reforme v tem programu našete, ne morejo potolažiti delavskih zahtev in ne iztržiti korupcije iz državne uprave in ne preprečiti zlorabe vladne oblasti, o tem ni treba izglubljati besed. Važnejše je vprašanje: ali bo Wilson tudi poizkusil uresničiti svoj program in ali je realizacija tega programa v sedanjih političnih razmerah mogoča?

Velika prekomorska republika je imela na svojem čelu od rojstva do danes 27 prezidentov. Vsak od njih je začel z lepše ali slabše stiliziranim nastopnim govorom, vsak je stresal zlate obljube iz rokava, od vsakega je ljudstvo pričakovalo velikih dejanj in skoro nihče ni izvršil svojih obljub. Velika večina je smatrala z nastopnim govorom stvar za opravljeno in le peščica mož pošteno volje in poštenih misli je podlegla močnejšim protivnim razmeram.

Amerikanski prezident ima v svoji roki veliko upravno oblast, ampak te moči nima, da bi uklonil sovražno zakonodajalno zbornico. Recimo, da je Wilson mož poštenih misli in da imav oljo izvršiti v inavguralni poslanici označene reforme: toda nič ne bo opravil, ako zakonodajalna zbornica ne bo hotela. Nastoj nima moči. Lahko ji svetuje, lahko zastavi svoj osebni vpliv, lahko vloži svoj veto zoper nezaželjene zakone, ampak prisiliti zbornico ne more, da bi sprejela njegove zakonske predloge.

Večina je sedaj v poslanski zbornici in v senatu demokratična. Strankarski interes jim velevala, da ne izzove po nepotrebnem spora s prezidentom. Ampak močnejši od strankarskega interesa je gospodarski interes. Vplivnejši in mogoče tudi številnejši del demokratične stranke pa je hrččas še koruptnejši in še bolj kapitalističnega duha kot Taftova stranka. Zoper izvršitev od Wilsona predlaganih reform ima najbrž še več razlogov kot republikanci. Velekapital ne obvladuje demokratične stranke nič manj kot republikansko, dejstvo, ki doslej ni bilo tako očito, dokler je bila stranka v svoji agitacijski fazi, v vročem boju za centralno vlado. Sicer se obe velike smeri v obeh zbornicah imenujeta demokratično in republikansko, ampak ko se snide novoizvoljena legislativa, se bo izvršila ločitev skupin po gospodarskih interesih. Politične ideale in strankarske programe meščanski politiki kaj radi pozabljajo po končanih volitvah. Ločitev se bo izvršila tem preje, čim prej začne Wilson z uresničevanjem napovedanih reform.

Sicer pa ima demokratična stranka že sedaj svoje konservativno in svoje radikalno krilo. Katero bo utisnilo pečat novemu režimu, se kaže kaj kmalu pri prvih zakonih. S prevelikim optimizmom ne more gledati v prihodnost, komur je znana preteklost te stranke, ki razsaja v južnih državah Unije kot vladajoča stranka. Gotovo je, da Wilson ne bo imel za seboj vseh demokratov, ako bo poizkusil z resničnimi reformami v prid delavskega razreda. Konservativno krilo lastne stranke mu bo prav tako nagajalo, kakor vsakemu drugemu. Zato postavljene cilje ne bo dosegel, pač pa bo razbil na dvoje demokratično stranko.

Naj je Wilson še tako odločen služiti interesom vsega ljudstva, njegovi načrti se bodo izjalovili ob kapitalističnih interesih njegove stranke.

Ljubljana in Kranjsko.

— Nocoj vsi v »Mestni dom«, kjer predava ob 8. zvečer sodrug Ivan Cankar o predmetu »Slovenci in Jugoslavlani«. Vstop prost, pobirajo se le prostovoljni doneski za pokritje stroškov.

— Delovne razmere v Ljubljani. Delovne razmere pri poglavljalnih delih v strugi Ljubljane so v resnici škandalozne; podjetniki ravnaajo z delavci čez dalje nesramneje. Med vsemi se najbolj odlikuje delovodja Kočarek, ki smo ga že enkrat postavili pod lupo. Predvčeršnjim je meni nič tebi nič brez vednosti akordanta odpustil devet delavcev in jim sedaj noče izplačati zaslužka. Zadnji čas je, da se delavstvo organizira in z organizirano silo stre samovoljnost podednikov in njihov kreator. Pa tudi oblastni dolžnost je, da z veliko metljo posežejo v ta Avgijev hlev.

— Kako se godi domaćim delavcem pri tvrdki Rella & Nefie? Dopisnik naj se v ponedeljek ali torek zvečer zgleda v našem uredništvu, da se o stvari razgovorimo.

— Iz magistratnega gremija. Agronom Mullec namerava zgraditi enonadstropno vilo ob Marmontovi ulici. Stavbno dovoljenje se mu je podelilo. — Dragotin Hribar gradi kotlarno pri svoji tovarni na Zaloški cesti. Stavbno dovoljenje je izdano do preklica. — Gospodarska zveza postavlja razstavno lopo za gospodarske stroje na dvorišču svoje hiše na Dunajski cesti. — Na ljubljanskem polju, na ozemlju nasproti zeljarice Svetlinove namerava Ravnikar zgraditi novo tesališče z delavnico in šupo. Oboje se mu dovoljuje provizorično; gospodarsko poslopje pa se mu dovoli zgraditi 18 metrov od regulacijske črte, da ne bo oviralo zgradbe hiše, kadar se bo svet prezidaval. — Jeanu Schreyu se dovoli postaviti primerno barako za prodajo kruha in mleka na vogalu Kolodvorske in Pražakove ulice. Ugovori proti stavbi se zavračajo. Najemščina za svet znaša 200 K na leto. — Ker pušča nasip pri ribniku pod Tivolijem vodo, najbrže vsled »dela« poljskih miši, se izvrši potrebna pilotáža in betoniranje ter se dovoli proračunjeni stroški 1600 K. — Za nujne popravke v kopališču v Kozlezi se dovoli 473 K. — Na Vodnatskem trgu se poseka šest starih dreves, potem se trg posuje in zravnava. — Nekateri zeljarji na trgu, ki se prepogostoma prepirajo, se ločijo. — Za nakup semenja za mestne travnike se dovoli 180 K.

— Gledališko društvo na Jesenicah uprizori v nedeljo 13. t. m. ob 3. popoldne v dvorani pri »Jeleni« na Savi narodno igranje »Miklova Zala« in opozarjamo na to uprizoritev posebno koroško delavstvo na Savi, kateremu je gotovo znana povest in bo snov zanimala v prvi vrsti tiste, ki so doma iz šentjakobske okolice. Torej oglejte si to igranje, ker se letos ne bo več igrala.

— Za novo železniško progo Novo mesto-Metlika je naročila železniška uprava pri avstrijskih tovarnah 12 lokomotiv (od teh 5 za brzovlake) za 1.055.000 K, nadalje 51 vagonov in sicer 20 za prevažanje oseb, 6 službenih in 25 vozov za blago v skupni ceni 905.000 K. Tovarne imajo naročene stroje in vozove železniški upravi izročiti v prvem četrtletju leta 1914.

— Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske. Od 30. marca do 5. aprila je bilo novorojenih 15, mrtvorojenih 5; umrlo jih je 19, in sicer 11 domačinov in 8 tujcev. Med temi jih je umrlo za jetiko 5 (med temi 3 tujci), ostali pa za različnimi boleznimi. Za egiptovsko očesno boleznijo jih je obolelo 7, in sicer sami tujci.

— Naplavljen utopljenec. 8. t. m. so v Verniku pri Hotičih delavci, ki so zaposleni pri uravnavi Save, našli ob bregu naplavljen moško truplo. Utopljenec je meril 175 cm, je bil popolnoma brez las in brade ali brk; na sebi ni imel drugega nego čevlje na elastiko. Ker je bilo truplo že zelo razpadlo, se ni moglo ničesar natančneje konstatirati.

— Oproščen. 23letni Ivan Vovk iz Lesc pri Radovljici je delal v donaviških plavžih. Stanoval je pri soprogi delovodje Ani Lubi. Med njim in 1897 rojeno hčerko gospodinje Rozino, se je razvilo ljubavno razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Vovk, ki se je preselil v Nemčijo, je priznal očetovstvo in pošiljal četrtletno 60 K za otroka. Po povratku iz Nemčije so ga aretirali in državno pravdnistvo v Ljubnem ga je obtožilo posilstva po § 127, ker je spolno občeval z neletnim dekletom. Porotno sodišče je Vovka oprostilo, ker se je dekle izdajalo za šestnajstletno in tudi v šolo ni več hodila, kar je obtožnica spravilo v zmotno.

— Roparski umor pod Gorjanci. Iz Novega mesta poročajo: V četrtek popoldne se je po Novem mestu raznesla vest o strašnem zločinu, ki se je baje izvršil v Brusnicah, oziroma pri Tolstemu Vrhu. Glasom teh vesti je lopov oropal žensko ter ji pri tem s sekuro presekaval vrat. Žrtev tega dvojnega zločina je že umrla. Kaj in koliko je na tej vesti resnice, se ob tem trenutku ne da dognati. Toliko je gotovo, da se je zgodil popoldne na lice mesta odpeljala sodna komisija, obstoječa iz preiskovalnega sodnika, dveh sodnih zdravnikov, zapisnikarja in baje tudi funkcionarja drž. pravdnistva.

Pot v bodočnost.

Zgodovina človeštva je večen neprestan boj napredka proti reakciji, svobode proti tiraniji, luči in resnici proti socialnim in verskim predsodkom.

Že v najdavnjejši preteklosti je resno znanstvo in napredno stremljenje slavilo svoje zmage nad duševnim in telesnim suženjstvom. Boji sužnjevali proti močnemu, svobodnih duhov proti eksponentom lažnjive znanosti in verskega fanatizma, so se bili, preden se je v zgodovini človeštva pojavil najostrejši boj med kapitalom in proletariatom. Pod zastavo duševne in gospodarske revolte se zbirajo množice že od davnih časov razredne razdelitve družbe. Francoski filozof Rousseau je dejal, da socialni boj traja, odkar je prvi človek rekel bližnjemu: Jaz sem od tebe močnejši, zato moraš služiti! S supremacijo človeka nad človekom je nastalo razredno nasprotje in socialni kontrast; četudi je zavzemal drugačne oblike, je bil že tedaj enakega značaja kot sedanj.

Ali tisočletni boj telesno in duševno zasujenih proti razredni in verski tiraniji, nam ne dokazuje samo, da je organizacija človeške družbe nepopolna in nepravilna, da je brutalnost, izkoriščanje in izstradanje pogoj obstanka kapitalističnega razreda; predločuje nam obenem nepopolnost stremljenja in nerazumevanje težnjav delavskega razreda.

Tisočletja že se borijo predhodniki bodočnosti in zavedni delavci za uveljavljanje proletarskih pravic in razširjenje svobodnih načel. Padli so v tem svetem apostolatu neštevilni mučniki. Nobena vojska ni dala toliko junakov in ni zahtevala toliko žrtve, kot proletarska vojska. V ječah, na vislicah, v pregnanstvu ali na barikadah so junaki ljudskega osvobođenja z žrtvovanjem življenja izrazili svoje prepričanje v svetlo bodočnost človeške družbe. Je li množica razumela njih junaško žrtvovanje? Je beseda apostolov razveljavila razum in stremljenje v bedi in temi krvavečih? So veleumi pozitivnega znanstva zaman reševali svetovna vprašanja in razprševali duševno temo ljudstev? Vrste zavednih se množijo neprestano. Večja in silnejša postaja naša vojska. Ali za temi milijoni in milijoni zavednih, koliko milijonov še nezavednih! Premnogo je še indiferentnih za svojo usodo ali celo sovražnih boju za ljudsko osvobođenje!

Vemo zakaj. Gospodujoči svet mora ovirati prebujenje ljudstva; najvitalnejši interes gospodujočih je, da ostane ljudstvo nevedno in nezavedno. Ko se bo ljudstvo zavedalo svoje gospodarske vrednosti in socialnega razrednega pomena, ko bo samozaveš in samozaupanje gonila proletarske mase v boj, bo reakciji, plutokraciji in gospodstvu konec. Treba je zato preprečiti duševno in gospodarsko prebujenje proletariata. Vsaka sredstva so zato primerna in dobrodošla. Laž in obrekovanje, preganjanje in varanje, zaslepanje in podžiganje najbrutalnejših ljudskih strasti. Da se pa prikrijejo zločinski nameni kapitalistične politike, je treba posluževati se taktike, ki je časi primerna. Snujejo se zato razne stranke, sestavljajo se bobneči programi, razvijajo se pisane zastave. Bobneče fraze in pisane barve omamijo ljudstvo. Za verskim programom in narodnjaškimi zastavami se skrivajo eksponenti odiralcev in izkoriščevalcev. Narodna ideologija služi izvrstno ublaženju razrednih nasprotij. Narod se predstavlja kot skupina, katero oživljajo enaki skupni interesi. Razredne difference in nasprotujoče si težnje v narodu so na mah odpravljene. Skupno in složno se moramo bojevati za interese naroda, ki je ... gospodov in kapitalistov. Interese v narodu imajo le posedujoči. Pretvarjanje resničnega položaja omogočuje nadaljno nemoteno in brezpogojno izkoriščanje zaslepljenih. Na enak način operirajo z verskimi predsodki. Kaj, če proletariata strada in trpi. Trpečih je baje kraljestvo. Vsak pravi kristjan se bo žrtvoval interesom bližnjega. — Njegovo žrtvovanje in trpljenje mu bo obilo poplačano na ... onem svetu. In ponižni kristjan gara in strada, da smejo izvoljenci na tej zemlji življati razkošje in srečo. Prvi se izveličajo v narodu, drugi v nebesih. Ene in druge enako varajo; kapitalizem pa pobija in izkorišča nemoteno dalje.

Dejstvo, da je mnogo delavstva, ki služi gonji in interesom meščanstva, je najostrejša obsodba zaslepljenih samih. Prizadevanje pristašev delavskih organizacij je mnogokrat brezuspešno. Delavec raje verjame lažnjivim obljubam kapitalističnih narodnjaških ali klerikalnih hlapcev, nego odkritim besedam zavednega delavca, ki mu priporoča izvrševanje njegove stanovske dolžnosti. Lahkovernost delavca se mašuje nad njim samim. Skupna volja in tesna solidarnost je pogoj uspešnemu boju. Kdor zapuša ali pa se noče pridružiti našim vrstam, je kriv, če se mora ustaviti silni, sisteme razdirajoči pohod naše vojske.

Delavstvu je naloga osrečiti človeško družbo. Pot k sreči in svobodi je razredni boj. Razrednem boju je podlaga moralna zavest in moč skupne, brezpogojne in popolne solidarnosti. Cilj ni več daleč pred nami. Le urnejše je treba stopati in pogumnejše dvigati v zrak zastavo ljudske bodočnosti. Naša generacija pripravlja prehod iz preteklosti teme in zločinov v bodočnost luči in blagostanja. Pred duri stojimo novega sveta. Kdor hoče doživeti novo življenje, naj se pridruži našim vrstam.

Stajersko.

— Delavska nezgoda. Iz Trbovelj poročajo: Delavca Franc Cinzar iz Jernej Grebec, ki sta zaposlena pri zidarskem mojstru Senekovičevu, sta vrtala novo luknjo v jamo. Naenkrat pa se je zvalil težak kamen na oder, na katerem sta stala. Vsled teže se je zlomila opora in delavca sta padla 25 metrov globoko, kjer sta obležala nezavestna in s smrtnonevarnimi poškodbami. Prepeljali so ju v rudniško bolnišnico.

Goriško.

— Nabrežina. Odborniki vseh socialističnih organizacij se vabijo na skupno sejo. Seja se bo vršila jutri, 13. t. m., ob 3. popoldne v društvenih prostorih klesarske organizacije v Nabrežini. Dnevni red je zelo važen in udeležba je častna dolžnost.

Istra.

— Moralne razmere v Pulju. Pred kratkim se je »Slovenec« ozrl na moralne razmere v Pulju in razgrnil žalostno sliko puljske mladine. Sprva je v glavnih črtah bil točen, le da ne velja samo za Pulj, temveč za mesta sploh, zakaj moralna nagnitost v Pulju ni nič drugačna kakor drugod, le da je vsled velike množine vojaštva in vsled hude brezposelnosti ženskih očividnejša kakor v drugih mestih. Da se mnogo mladine izpridi, ker nima pravega nadzorstva, je znana in vočigled nizkim plačam — povprečna delavska mezda je 3 krone na dan — že omenjeni brezposelnosti precej razumljiva stvar, zakaj za lačen želodec je važnejše in bližje vprašanje, kje vzeti kruh, kakor pa — moralnost. Zato pa je od konca do kraja grezen recept katoliškega »Slovenca«, ki hoče to zlo odpraviti — s policijo in farji, namesto da bi s predručenjem sedanjega sistema skušal odpraviti razmere, iz katerih kakor od narutnega zakona gnana raste puljska prostitucija. Ampak policijski in nebeški moralisti, ki v »Slovencu« izrekajo »a«, nečejo v zakonodajalnih zastopih izgovoriti tudi »b«. V tem se razodeva izdaten kos klerikalne hinavščine.

JUGOSLOVANSKA SOCIALNO DEMOKRATIČNA STRANKA V TRSTU.

Sodruge iz mesta in okolice vabimo na

strankino zborovanje

ki bo v nedeljo ob 4. popoldne v »Delavskem domu«, ulica Madonnina 15. Dnevni red:

občinske volitve.

Dnevni red zborovanja je torej izredno važen. Sodrugi iz mesta in okolice dobe na tem zborovanju poslednja navodila glede na volilne priprave in podana bo na tem zborovanju parola, s katero pojdemo v volilni boj. Potrebna je zaradi tega polnoštevilna udeležba vseh sodrugov in sodrugic in se priporoča zlasti volilnim odborom, naj bodo ob določeni uri vsi v »Delavskem domu«. Pred zborovanjem bo v prostorih političnega odbora na razpolago odbor za vsakovrstna volilna pojasnila onim, ki bi kako pojasnilo potrebovali.

Za politični odbor:

Fr. Milost, predsednik. R. Golouh, tajnik.

Občinske volitve v Trstu.

Reklamirajte pravočasno!

Da olajša kontrolo volilnih imenikov, je naša stranka otvorila sledeče reklamacijske urade:

V mestu:

I. V ulici Pozzo bianco št. 9 (v poslopju zdravniške postaje okrajne bolniške blagajne).

II. V gostilni »International« v ulici Boccaccio 2. I.

III. V kavarni Union, ulica Caserma št. 9.

IV. V prostorih zveze občinskih uslužbencev v ulici Stadion št. 20.

V. V gostilni »Al Tram elettrico« v ulici Giulia št. 56.

VI. V »Delavskem domu«, ulica Madonna 15, pritličje.

VII. V društveni gostilni v ul. dell'Eremo št. 124.

VIII. V prostorih poleg zdravniške postaje okrajne bolniške blagajne, ulica dell'Istria št. 602.

IX. V gostilni »Alla città di Klagenfurt« v Androna sv. Eufemija, vogal ulice Promontorio.

X. V gostilni »International« v ulici Gian Rinaldo Carli 10.

V okolici:

Škedenj: V prostorih »Delavskega izobraževalnega društva« nad skladiščem »Delavskih konsumnih združenj«.

Sv. M. Magdalena: V prostorih »Delavskega izobraževalnega društva« pri Lukežiču št. 1062.

Sv. M. Magdalena: V prostorih »Delavskega izobraževalnega društva« (gostilna Alla Vittoria).

Rocol: V gostilni »Jura« na Lovcu.

Rocol spodnji: V gostilni »All-Orchidea«.

Sv. Ivan: 1. V gostilni »Pri Cecu« v ulici S. Cilino. 2. V gostilni »Al Boschetto« v ulici Giulia.

Vrdelca: V gostilni »Pri Marjetki« v ulici dello Scoglio.

Kolonia: V gostilni novega gospodarskega društva.

V Sv. Križu: V prostorih podružnice »Ljudskega odra«.

Kontovelj: V prostorih »Delavskega izobraževalnega društva«.

Rojan: V gostilni pri Kranjcu in v gostilni »Al Dodici Moreri«.

Greta: V prostorih delavskega izobraževalnega društva (Društvena gostilna).

Barkovlje: V gostilni Starc (po domače »Bužič«) na zgornji cesti.

V naslednjih dneh se otvoro reklamacijski uradi še v Opčinah in Trebčah. — Vsi ti uradi so na razpolago volilcem vsak dan od 7. do 9. ure zvečer, v nedeljah pa ves dan.

Volilec priporočamo, naj se vsi pripravi v imenovanih volilnih uradih, ako so vpisani v volilne imenike.

Glavni volilni in reklamacijski urad se nahaja v »Delavskem domu«, ulica Madonnina 15

KDO IMA VOLILNO PRAVICO?

Volilno pravico v IV. mestnem in II. okoličanskem volilnem razredu ima, kdor

1. je avstrijski državljan;
2. je dovršil do 3. marca t. l. 24 let;
3. je bival do 3. marca t. l. najmanj tri leta v tržaški občini, bodisi v mestu ali okolici.

Kdor ustreza navedenim zahtevam, ima volilno pravico; ako ni vpisan v volilnem imeniku, mora reklamirati in s potrebnimi listinami dokazati, da je do 3. marca t. l. dopolnil 24. leto, da je bival do 3. marca najmanj tri leta v občini. Kdor reklamira, mora torej prinesiti v naše reklamacijske urade vojaško knjižico. Kdor ni bil vojak, pa naj prinese domovnico, krstni list ali matični izpisek. — Delavske knjižice so veljavne le tedaj, ako jih je izdalo županstvo, v katero je dotičnik pristojen. Vsem, ki reklamirajo, priporočamo, naj poskrbe za eden naštetih dokumentov. Delavske knjižice je prinesiti le tedaj, ako nima dotičnik na razpolago nobenega drugega dokumenta.

Potrdilo o triletnem bivanju v tržaški občini na izdaja policija. V onih krajih okolice, ki ne spadajo več v področje policije, pa orožništvo.

V III. mestnem in I. okoličanskem volilnem razredu pa imajo volilno pravico vsi oni, ki plačujejo najmanj 20 K osebnega ali 10 kron reelnega davka.

Volilec priporočamo, naj se potrudi, da pri pogledajo v volilni imenik, ako so vpisani ali ne. Kdor ni vpisan ali je napačno vpisan ali ima napačno hišno številko, naj reklamira. Vsak dobi vsa potrebna navodila v naših reklamacijskih zgoraj navedenih uradih.

28. t. m. ob 2. popoldne poteče reklamacijska doba. Kdor se še ni, naj se torej pripravi, tako, ako je vpisan in ako ni, naj reklamira.

Vestnik organizacij.

Solsko-poljska podružnica »Vzajemnosti« ima dne 13. aprila 1913 v gostilni pri Bončarju, Poljska cesta 28, svoj sestanek točno ob 10. popoldne. Sodrugi poljskega okraja, udeležite se sestanka pinoštevno. Odbor.

Podružnica krojačev ima v nedeljo 13. aprila ob pol 10. popoldne pri »Perisu« jako važen shod. Poročevalci: sodr. M. Kosel iz Grada.

Podružnica »Vzajemnosti« za moste ima svoj občni zbor v ponedeljek 14. t. m. ob 8. zvečer pri Dimu.

Velevažen sestanek športnega odseka »Vzajemnosti« se vrši v ponedeljek večer ob 8. v društveni sobi. Udeležba vseh zelo nujna. Odbor.

Organizacija čevljarških pomočnikov naznanja, da bo v nedeljo mesečni shod pri g. Leonu, Florjanska ulica št. 6. Ker je dnevni red zelo važen, pozivljamo čevljarke, da se zanesljivo udeležijo tega shoda.

Ni ga nikakršnega dela

! pri katerem bi se ne utegnili raniti. Tudi čisto neznane rane, če jih ne zakrijemo, postanejo lahko vsled nesnage hudo in težko ozdravljive, ter imajo za posledico hude bolečine. Nujno potrebno je torej, da vsake tudi najmanjšo rano obvežemo z antiseptično obvezo. Če nad 50 let priznana obvezila domače zdravilo, antiseptično, hladečo, bolečine lajšajočo, prisad odvrtačo in zdravljenje pospešujočo izvlečeno mazilo je prav dobro znano Praško domače mazilo iz lekarn B. Fragner Pragi 203 III. Pušica po 70 h se dobiva po vseh lekarnah, vendar je strogo paziti na ime preparata in izdelovalca. Kjer se ga ne dobi, naj se naroči naravnost pri izdelovalcu proti vpostlati K 3-16 za 4 pušice franco.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Delavsko gibanje.

— Canadian Pacific Railway Comp. in uslužbenci. Pretečeni mesec je odplul iz Trsta parnik »Ruthenia«, last družbe Canadian Pacific Railway Comp. v Kanado. Vkrca je preko tisoč izseljencev, večinoma Rusov in Poljakov. Po družbenih pravilih ima vsak potnik pravico do svoje domače hrane, v resnici pa jim dajejo povečini slanike in docela nevržito hrano, a še to v tako pičli meri, da izseljenci prosijo za delo na parniku v svrhu, da dobe dovolj hrane. Ravnanje z izseljenci na parniku družbe Canadian Pacific Railway je naravnost nesramno. Tako se je neki ruski izseljenec ponižno pritožil, da ne more življati slanih; prvi steward (Anglež) je izseljenca s slanimom udaril po ustih in pristavil v angleščini: »Zri hudič, če hočeš! Nekemu drugemu izseljencu je isti steward prisolil dve zausnici zato, ker je kadil pred svojo kabino. Izseljenci so zagrozili s pritožbo pri avstro-ogrskem konzulu v Kanadi. Kdor vidi te uboge ljudi, enega črnega od oglja, drugega belega od moke, tretjega mastnega od masti in olja, bi pač mislil, da to niso potniki, ampak hlapci na ladji! In vse to za malo večji kosček žit itak plačanega kruha! Imenovana družba je vkrcala v Trstu tudi uslužbence. Objubovala jim je dobre službe in cloveško ravnanje, v resnici pa se je zgodilo obratno. Natakariji drugega razreda so čistili nože, vilice itd., čistili kabine, nosili vreče moke, oglje in bogsizapomni še kaj; vse to je v eklatantnem nasprotju s pravili in mednarodno pomorsko izanso. Hrane niso imeli dovolj in še ta je bila nevržita. Ko je eden teh preslepljenec zbolel in zjutraj zahteval zdravniško pomoč, je zdravnik princinal šele ponočil. Tudi pretepevali so uslužbence. Priče za to so na razpolago. Dvanajst uslužbencev, ki niso mogli več prenašati teh živinskih razmer, se je v Neaplu izkrcalo, zahtevajoč pomorske knjižice nazaj. Angleški konzul je pa brzojavil v Trst, da je vseh dvanajst smatrati za dezertarje; obenem je protizakonito prepovedal vrnitev knjižic lastnikom. Zadevo je prevzel avstrijski konzul v Neaplu, ki pa ni stvari pravočasno reklamiral. — Sedaj so ti reveži v Trstu brez dokumentov in sredstev. In za tak družbo se je potegoval avstrijski in ves rimskokatoliški svet!

Balkanski in mednarodni položaj.

Pred Skadrom je mir. — Vse druge vesti so nezanesljive.

ČRNA GORA ODNEHA.

Pariz, 11. »Echo de Paris« poroča s Cetinja, da je kralj Nikola vsled posredovanja Italije in Rusije sprejel kompromisni predlog, po katerem bo Črna Gora odškodovana za Skader. Poveljništvo oblegovane armade je dobilo nalog, da opusti obleganje Skadra.

Srbija kliča svoje čete domov.

Belgrad, 11. Ker je Črna Gora sklenila opustiti obleganje Skadra, je vojaška zavezniška dolžnost Srbije končana in srbske čete izpred Skadra se vrnejo domov. Transport se je že pričel.

Prizadevanje zaveznikov.

London, 12. Balkanski zavezniki vplivajo na kralja Nikolo, da odneha. Če se to zgodi, bo francoskemu vplivu omogočeno tako formuliranje mirovne pogodbe med Črno goro in Turčijo, da odstopi Črna gora svoje zahteve glede na Skader velesilam.

Razburjenost v Črni Gori?

Dunaj, 11. V tukajšnjih krogih govore o resnih vestih s Cetinja, po katerih je tam velika razburjenost, ker se opušta Skader. V okrajih Nikšić, Kolašin in Andrejevica je baje prišlo do izredov. Tukaj se boje, da bo kralj Nikola morda tudi proti svoji volji prisiljen, da se odpove prestolu. Za ta slučaj niso izključene komplikacije.

ČRNI GORI NISO NIČESAR PONUJALI.

London, 12. Reuterjeva agentura poroča s Cetinja, da je zunanji minister izjavil: Črni gori ni bil podan noben predlog, in velesile se tudi ne pogajajo z njo zaradi kakšne finančne ali teritorialne odškodnine.

SKADER.

Črnogorske izgube.

Dunaj, 11. Tukajšnji časopisi prinašajo s Cetinja vesti, da so imeli Črnogorci v zadnjih bojih za Skader tako velike izgube samo vsled usodepolne pomote. Srbska artiljerija je streljala s severne strani na Skader, z južne strani pa so naskakovali Črnogorci. Srbske kroglice so padale v vrste Črnogorcev, vsled česar so imeli ti velike izgube.

Operacije so ustavljene.

Pariz, 12. V diplomatskih krogih opozarjajo, da je črnogorski kralj sicer odklonil poziv mednarodnega brodogovja, da opusti obleganje Skadra, vendar pa je ukazal, da se ustavi ob-streljevanje. Francoski diplomati v balkanskih državah poročajo sem, da so operacije pred Skadrom faktično ustavljene.

Belgrad, 12. V poučenih krogih trdijo, da je general Bojović že dobil povelje, naj ustavi vse operacije proti Skadru.

Streljanje.

Sutomore, 11. Včeraj so Srbi dve uri ob-streljevali Brdico. Iz tabora prihajajoči črnogorski vojaki pripovedujejo, da se pripravljajo Srbi in Grki na naskok.

BLOKADA.

Zadržana kraljeva jahta.

Cetinje, 11. Črnogorsko kraljevo jahto »Rumilo«, ki je vlekla tri jadralce z moko za srbsko in črnogorsko vojsko proti izlivu Bo-jane, je dvoje vojnih ladij blokadnega brodogovja zadržalo.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Bolgarsko mnenje.

Sofija, 12. Vsled kompromisa v skaderskem vprašanju menijo v tukajšnjih poučenih krogih, da ni nobenega tehtnega razloga več za zavlačevanje miru. Bolgarska noče delati od svoje strani nobenih težav. Mir se lahko podpiše v kratkih dneh.

Turško mnenje.

Carigrad, 11. Kakor trdijo v uradnih krogih, je veliki vezir Mahmud Ševket paša izjavil, da bo preliminarni mir med Turčijo in balkanskimi zavezniki najkasneje v treh ali štirih dneh podpisan. Haki paša je dobil od Porte nalog, naj stopi z zastopniki zaveznikov v Londonu v stik.

Grški pogodi.

Dunaj, 11. V grških krogih izjavljajo, da je glede na južnoalbansko mejo med stališčem velesil in stališčem Grške ta razlika, da zahteva Grška mejno črto do Jadranskega morja ob reki Kumari, trozveža pa predlaga reko Kalamas za mejo med Grško in Albanijo. Kar se tiče Egejskih otokov, so velesile pripravljene koncedirati Grški skoraj vse otoke, med njimi tudi Imbros, Lemnos, Samotrake in Tenedos, ki leže pred vhomom v Dardanele. Ti otoki naj se samo nevtralizirajo. Italija je pripravljena odstopiti Grški 10 otokov od 12, ki jih je Italija svoj čas zasedla. Samo otoka Rod in Stampalija naj bi ostala pod turško suvereniteto, dobila pa naj bi avtonomijo.

Turška nezadovoljnost.

Carigrad, 12. Turško časopisje kritizira zelo neprijazno zadnji odgovor velesil na zahteve balkanskih zaveznikov in odločno ugovarja vsakemu plačilu vojne odškodnine.

Mir v enem tednu.

Carigrad, 12. »Alemdar« javlja iz baje me-rođajnih krogov, da se preliminarni mir lahko podpiše tekom enega tedna.

Grški optimizem.

Atene, 12. Tukajšnji časopisi menijo, da je v prav kratkem času pričakovati sklep miru.

MEDNARODNA FINANČNA KOMISIJA.

Pariz, 11. Mednarodna finančna komisija v svrhu ureditve vsled balkanske vojske nastalih finančnih vprašanj ne začne zborovati pred 19. t. m., natančni termin pa še ni določen.

VOJNA ODŠKODNINA.

Pariz, 12. Iz dobro informiranih krogov poročajo: Velesile polagajo važnost na to, da pridejo do načelnega sporazuma o vprašanju vojne odškodnine še preden se snide mednarodna finančna komisija v Parizu. Upati je baje, da se doseže ta sporazum prihodnje dni. Vse velesile soglašajo v tem, da naj balkanske države načeloma dobe vojno odškodnino, ki pa naj bo kolikor mogoče prizanesljiva za Turčijo, in naj tudi upnikov Turčije ne obremeni pre-močno. Če tudi ima predlog o vzdrževanju tri-odstotne carinske doklade še nasprotnike, se vendar zdi, da bo sprejet ta predlog s primer-nimi izpremembami ali pa kakšna druga po-dobna rešitev.

BOLGARSKI NAMENI.

Bukarešt, 11. Rumunsko časopisje objav-lja neki intervju z bolgarskim generalom Rad-ikom Dimitrijevom, ki je bil pred kratkim v po-sebni misiji v Peterburgu. Če ta intervju ni iz-mišljen ali pa popačen, učinkuje na vsak način senzacionalno. Bolgarski general je baje dejal, da je peterburška konferenca definitivno priso-dila Silistrijo Rumunski. Rusija je s tem iz-rečno zadovoljna, ker si hoče ohraniti simpa-tije Rumunske. Diplomacija tripelentente se trudi odtegniti Rumunsko vplivu in pokrovitelj-stvu trozveze in jo približati trojni zvezi. Če se ruskim in francoskim diplomatom to posre-či, bi Bolgarska z veseljem odstopila Silistrijo in bi postala vprašanje vojne zveze med Bolgarsko in Rumunsko aktualno. Bolgarska je sedaj ure-ničila svoje narodne ideale v veliki meri. Treba je Bolgarski samo še časa, da se okrepi in da potem obračuna še z ostalimi svojimi sovraž-niki. Rešiti je treba še več dvomljivih vprašanj v Macedoniji, pri čemur bi bilo za Bolgarsko prijateljstvo Rumunske zelo važno. Vprašanje o Macedoniji se morajo rešiti če treba tudi s silo. — Vsekakor se zdi, da je Dimitrijevič do-ber vojak, ampak slab diplomat.

BOLGARI, GRKI, SRBI.

Spori zaveznikov.

Dunaj, 12. Tukaj trdijo, da so velesile na-klonjene misli, da se Solun prepusti Grški. Bol-garska pa vztraja na svojih zahtevah in je pri-pravljena na skrajne korake proti Grški. Prav tako vzdržuje Bolgarska svoje zahteve glede na Bitolje in se sklicuje na zvezno pogodbo. Zdi se, da se Srbi in Grki glede na Bitolje in Solun vzajemno podpirajo proti Bolgarom.

KOLERA NA ČATALDŽI.

London, 11. Na čatalški črti se je med bol-garskimi četami pojavila kolera.

K UMORU SODRUGA SCHUHMEIERJA.

Dunaj, 11. Danes je prišel v deželni zbor brat Schuhmeierjevega morilca, krščansko-socialni poslanec Leopold Kunschak, ki je takoj po umoru 12. februarja romal v Jeruzalem.

AVSTRIJSKI ČASTNIKI ZA ALBANIJJO?

Praga, 11. »Praška Union« piše: Vojno mi-nistrstvo je na čete poslalo poziv, da naj se čast-niki, ki znajo albansko ali ki bi se tega jezika hoteli učiti, prijavijo. Kaj se s temi častniki na-merava, poziv ne pove.

REGULACIJA UČITELJSKIH PLAČ NA ČESKEM.

Praga, 11. Na konferenci čeških in nem-ških poslancev v češkem deželnem zboru se je izkazalo, da je stališče obeh »narodov« glede na regulacijo učiteljskih plač tako različno, da ni misliti na rešitev tega vprašanja, dokler se ne doseže sprava obeh »narodov«. (Z »naro-dom« se titulirajo češke in nemške klike v češkem deželnem zboru, kjer vsled krivičnega yollilnega reda ni nobenega zastopnika social-ne demokracije, ki ima od vseh strank za seboj največ prebivalstva na Češkem!)

POLJSKO-UKRAJINSKA SPRAVNA POGA-JANJA.

Volilna reforma za gališki deželni zbor.

Lvov, 12. Odsek za volilno reformo, ki je z nebestvenimi izpremembami sprejel 42 para-grafov deželnega volilnega reda v zmislu kom-promisnega načrta, bo danes najbrž zaključil razpravo o volilnem redu. Potem se bo po-dodajal pečal z razdelitvijo okrajev.

DISCIPLINIRAN SODNIK.

Zader, 11. Meseca decembra so v Dubrov-niku priredili svečanost v splošno srbskih in bolgarskih zmag na Balkanu. Na tej slavnosti je čital sodni svetnik Ivo pl. Grisogono pesem »Na slavo sinov stare pesmi in očetov nove«, katero pesem je spesnil neki odlični hrvaški književnik in ki je bila že tiskana, ne da bi jo bila oblast zaplenila. Zaradi te recitacije je bila uvedena proti svetniku Grisogonu disciplinarna preiskava. Grisogono je bil obsojen na preme-stitev iz Dubrovnika, dočim je državni prav-dnik zahteval, naj se sodnega svetnika kazen-sko upokoji zaradi velikega »greha«, ki ga je zakrivil z recitiranjem one pesmi.

PREPOVEDANO NAVDUŠENJE.

Šibenik, 11. aprila. Danes je tudi tukajšnji vodja c. kr. okrajnega glavarstva županu dr. Krstelj poslal odlok, v katerem, sklicujoč se na politični položaj, prepoveduje razbojevanje zastav, okrasitev hiš in javne izprevede.

PRED GENERALNO STAVKO NA REKI.

Danes poteče rok.

Reka, 12. Konferenca zaupnikov vseh de-lavskih strokovnih organizacij na Reki, ki je izrazila popolno solidarnost z izprtimi delavci v ladjedelnici »Danubius«, je predložila vodstvu ladjedelnice rok za odgovor: Ako vodstvo do danes zvečer ne odgovori v ugodnem zmislu na delavske zahteve, se zbere jutri vse delav-stvo z Reke na velikem shodu, da zavzame sta-lišče. Na shodu bo najbrž proklamirana ge-ne-ralna stavka. — V četrtek zvečer je demonstri-ralo okolo 150 žen in otrok izprtih delavcev pred tovarno »Danubius«; policija je demon-strante razgnala.

SAMOMOR TRŽAŠKEGA ZDRAVNIKA.

Trst, 11. Danes zjutraj se je ustrelil znani zdravnik dr. Corazza vsled raka v grlu.

ARETACIJA ANARHISTA.

Trst, 12. Policija je aretirala anarhista Crisiachia, ki je pred nekaj dnevi v kavarni Edison napadel anarhista Siglicha in ga petkrat zabodel z nožem.

RUSKI KOMUNIKE!

Peterburg, 11. Ruska vlada je izdala ko-muniké, s katerim razglaga politiko, ki jo je peterburški kabinet zasledoval v balkanskih vprašanjih in v problemih, s katerimi se je imela Evropa baviti zadnje mesece.

Komuniké pravi:

Vpričo zmogovitega napredovanja balkan-skih držav je bil glavni cilj ruske vlade ta, da zagotovi zmogovalcem čim več uspehov njihovega zmogovitega orožja. To se je v zaplete-nimi in težavnimi pogajanjih res doseglo. Da je mogoče spoznati pravi pomen in veljavno iz-vršenega dela, si je treba predočevati vso te-žavnost mednarodnega položaja in nasproti-stva različnih interesov. Lokalizacija vojne je bila vpričo teh težav mogoča le pod dvema pogojema:

1. Da se odpovedo velesile vsaki terito-rijalni ali drugi posebni koristi;
2. Da se odpovedo vsaki akciji na svojo pest.

Iz teh dveh negativnih pogojev sledi po-zitivno: Da se doženo pogoji za uspešno re-vizijo položaja, ki je bil ustvarjen po vojni in ki se mora prilagoditi interesom velesil. O tem je mogla le vsa Evropa izreči svojo sodbo. Tako so se mogle tudi eventualne separatisti-čne akcije preprečiti le na ta način, da so se vsi sklepi Evrope priznali za obvezne. V ta namen je bila v London sklicana konferenca poslanikov, ki je že dovršila zelo težavno na-logo, ko je določila severne in severovzhodne meje Albanije. Ta rešitev je pač nasprotovala interesom Srbije in Črne Gore ter njiju povsem naravnemu stremljenju po razširitvi. Toda na drugi strani sta Avstro-Ogrska in Italija štiti-li albanske interese, ker sta smatrali, da je ohranitev dosedanjega stanja njiju vitalni interes, ter nista puščali nobenega dvoma o teh svojih nazorih. Posledica tega je bila ustanovitve sa-mostojne Albanije. Po daljših pogajanjih se je naposled sklenil kompromis na podlagi vzajemnih koncesij. Ko je Rusija dosegla, da so se mesta Prizren, Peč, Djakovo in Debar pri-znala Slovanom, je smatrala za potrebno, da se ne upira pridružitvi Skadra Albaniji. To koncesijo je Rusija storila v interesu ohranitve evropskega miru; z ozirom na to, da je Skader čisto albansko mesto in sedež katoliškega škofa, bi izgledala kršitev miru zaradi Skadra kot očitna absurdnost. Ruski podkonzul v Skadru je poročal, da Črna Gora najmanj 35 let ne bi mogla asimilirati skaderskih Al-bancev in bi se s Skadrom le v notranjosti oslabil. Priklonitev tako velikega števila ka-toličanov pa bi tudi ustvarjal prilike za zveze s tujezemstvom, ki bi omogočale tuje vplive v Črni Gori.

Kralj Nikola je ravnal proti obvezi, ki jo je bil sprejel, da bo obvestil Rusijo pred iz-bruhom eventualne vojne in si od nje izpo-sloval dovoljenje. Kljub temu je car veliko-dušno podpiral Črno Goro in dovoljeval njene-mu prebivalstvu med vojno znatne darove. Ko je bilo rešeno skadersko vprašanje, se je Črna Gora obvestila o tem, in Rusija jo je opozorila, da prevzame veliko odgovornost, ako nadaljuje svoj odpor. Kralju Nikolaju se je svetlovalo, naj se izogne očitanju, da zasleduje osebne namene.

Ali ti koraki so ostali brezuspešni. Postalo je očitno, da računa kralj Nikola na vmešavanje Rusije in velesil ter na evropsko vojno. Ruska vlada vsled tega ni mogla oponirati ukrepom, ki so se izkazali za potrebne vsled odpora kralja Nikole. Kljub temu se ruska vlada ne odreka upanju, da se Črna Gora vda volji Ev-rope, katero predstavlja impozantni razvoj evropskega brodogovja ob črnogorski obali. V tem slučaju bo naloga Rusije, da olajša črnogorskemu ljudstvu bedo, v katero so jo pah-nile ogromne žrtve za Skader.

Ruska vlada ne more pustiti izpred oči svoje velike odgovornosti napram ruskemu ljudstvu, ki ji ukazuje, da ne da preliti nobene kapljice ruske krvi, ako ni to potrebno v in-teresu Rusije. Kot velika pravoslavna država ne bo Rusija nikoli odrekla svojim bratom pomoči in tudi žrtve; zato pa morajo oni vpo-števati nasvete Rusije, ki so namenjeni njihovi blaginji. Spominjati se morajo, da ne bi nikdar mogli doseči svojih uspehov, če jih ne bi bila Rusija poklicala v življenje. Rusija jim ostane prijateljica tudi z naprejem in hoče posebno pod-pirati njih vzajemno prijateljstvo, brez katere-ga ne postanejo nikoli močni.

Razmerje med Rusijo in slovanskimi na-rodmi izključuje vsako sovražnost napram dru-gim državam in narodom. Plemenske razlike niso neizogibni razlogi plemenskega sovraštva, in težko je verjetno, da bi bilo koristno za mir, če bi se pasma postavljala v nasprotje do drugih pasem. Ker se Rusija zaveda svoje no-tranje sile, ji ni treba rabiti groženj, ki ne iz-ražajo faktične moči narodov.

NEMČIJA IN RUSKI KOMUNIKE.

Berlin, 12. Časopisje prijazno pozdravlja ruski uradni komuniké, o katerem pravi, da razpršuje zadnje dvome o ruski miroljubnosti. Ta izjava pomeni definitivno zmago ruskega zunanjega ministra nad vojnimi huiškači in šovinisti, ki so mislili, da bodo pridobili vlado za svoje pustolovske naklepe.

Rusija in Maroko.

Peterburg, 11. Ministrski svet je odpravil rusko poslanstvo v Maroku in ustanovil tam generalni konzulat. To se smatra za prvo pri-znanje francoske nadoblasti nad Marokom.

PRED GENERALNO STAVKO V BELGIJI.

Bruselj, 12. Vsa dežela je pod vitskom bli-čajo se generalne stavke. Med delavstvom se vrše zadnje priprave. Danes in jutri bodo po vseh mestih in industrijskih krajih veliki shodi. V Lutihu govori sodrug Vandervelde. Jutri govorita v Seraing Vandervelde in De Brouckère. V pondeljek je velika manifestacija v Anverzi. V občinskih svetih so socialisti pred-lagali, da se izdajo proklamacije na prebival-stvo s pozivom, naj ostane med stavko popol-noma mirno. Deluje naj se na to, da se ne pro-dajajo alkoholne pijače, dokler traja štrajk ter da se zapirajo gostilne, čim se znoči. Po vseh mestih je stranka poskrbela, da bo delavstvo med stavko imelo priliko za predavanja, kon-certe, izlete in druge priredbe. Okrog pet-deset umetnikov je obljubilo, da bodo sodelo-vali. Povsod postavlja socialistična stranka ve-like oddelke rediteljev, ki bodo gledali na to, da se bo varoval red kolikor mogoče brez oblastnih organov.

Vlada se pripravlja.

Bruselj, 12. Vlada je zaradi predstoječe generalne stavke mobilizirala vso prezenčno armado, močno 60.000 mož, potem 6000 žan-darjev in meščansko brambo. Tudi za rezervno so pripravljena poklicna povelja. Vlada je uka-zala, da se elektrarne in plinarne vojaško zase-dejo in da se rekvirirajo avtomobili. Socialisti-čnih manifestacij se udeležujejo tudi vojaki. O tem hočejo klerikalci interpellirati v parlamentu.

BRAMBNA RAZPRAVA V NEMŠKEM DR-ZAVNEM ZBORU.

Berlin, 12. Razprava o predlogah za po-kritje brambnih stroškov bo nades končana.

MATI FRANCOSKEGA PREZIDENTA JE UMRLA.

Pariz, 12. Umrli je mati prezidenta fran-coske republike, Poincaréja, stara 74 let.

DRUGAČNE ŠEŠE KOT NA OGRSKEM.

London, 12. Tajni državni svet je razve-ljavil poslanski mandat sira Sturta Samuela, ker je tvrdka Samuel Montagu & Komp. skleni-la z vlado pogodbo zastran nakupa srebra za Indijo. Po zakonu pa je članom poslanska zbor-nica prepovedano sklepati pogodbe z vlado. (Pripomniti je treba, da ne gre za umazano kupčijo, kakor so n. pr. med ogrskimi poslanci v navadi, temveč le za formalen pregrešek proti zakoniti določbi!)

PAPEŽEVA BOLEZEN.

Milan, 12. »Corr. della Sera« svari pred optimizmom, ki bi lahko nastal vsled ugodnih uradnih vesti o papeževem zdravju. Pape-žovo stanje je še vedno nevarno, in vse vesti, da se zopet dovolijo sprejemi romarjev, je treba čitati z največjo rezervno.

Oficijozna vest.

Rim, 12. »Osservatore romano« trdi, da je papežovo stanje povsem ugodno.

»ARBEITER ZEITUNG« NA RUSKEM PRE-POVEDANA.

Peterburg, 11. Ruska vlada je dunajski »Arbeiter Zeitung« odvzela poštni debi.

NOVA ZIMA V ŠUMAVI.

Praga, 12. Iz Šumave prihajajo vesti, da je nastopil tamkaj hud mraz in zapadel sneg. ZA MOHAMEDANSKO PREBIVALSTVO V ODRINU.

Carigrad, 11. Misija egiptovskega Rdečega polumeseca, ki je v Carigradu, bo odpotela v Odrin misijo, ki bo preskrbela odrinskemu mo-hamedanskemu prebivalstvu živila, zdravila in denar.

ČASOPISJE O KOMUNIKUJE.

Peterburg, 12. »Rječ« pravi: Tehtne be-sede komunikéja ne dajejo kralju Nikolaj nobene druge izbire, kakor da nemudoma opusti vsak odpor proti Evropi. Reakcionarna »Zemščina« pravi: Ves slovanski svet mora priznati, da je Rusija varovala njegove interese. Zda bodo vsi Slovani spoznali resnico in blagoslovljali carja (???), ki jim je omogočil premagati petstolet-nega zatiralca (?) Črna gora pa bo zda menda razumna in se vda.

Iz mednarodnega delavskega gibanja.

Angleška. V Manchesteru in okolici je organizacija delavcev na ladjah dosegla prost sobotni popoldan. — Na koncu leta 1911 je bilo na Angleškem 768 poljedelskih združenj s 94.884 člani. Prometa so imele 108 milijonov kron, obrestnega kapitala imajo 18 milijonov kron in številno uslužbencev znaša 2748. — Številu kre-ditnih združenj je naraslo do koncem leta 1911 na 223 z 22.054 člani, leta 1902 je bilo 81 kredit-nih združenj s 6014 člani. — Pred tremi tedni je bila konferenca strokovnih organizacij, ki so sklenile, da bodo dajale socialističnemu dne-vniku na leto po 1 K 20 vin. od vsakega člana. Vkljub temu je dnevnik še v finančnih stiskah in vse angleško delavstvo je zadnje dni krepko na delu, da poviša število naročnikov. — Pred-log sodruga Keir Hardieja, da se razglasi splošna stavka v slučaju vojne, je poslalo med-narodno socialistično tajništvo vsem angleškim strokovnim organizacijam, da glasujejo o njem. A skoraj nobena strokovna organizacija ni pred-

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

loga postavila na glasovanje in Keir Hardiejev predlog je s tem pokopan. Pri tem ne smemo prezreti, da na Angleškem ni vojne dolžnosti.

Švedija. Stokovna organizacija slikarjev je na podlagi splošnega glasovanja uvedla brezposelno zavarovanje. Tedenski prispevek bo znašal 26 vinarjev. Podpora pa bo organizacija izplačevala šele z letom 1916. — O veliki noči je bil v Göteborgu kongres strokovne organizacije zidarjev. Predlog o brezposelnem zavarovanju je bil preložen na poznejši čas. Pač pa je pritrdil kongres predlogu, da se sklene med skandinavskimi zidarskimi zvezami vzajemno podpiranje, ako je najmanj 25 odstotkov članov v eni od treh dežel v boju. Švedska organizacija zidarjev šteje sedaj 3500 članov. Za boje je izdala organizacija od leta 1910 do sedaj 210.677 kron. — Zvezni zbor delavcev na žagah je sklenil, da bo pobiral v 35 tednih na leto od vsakega člana po 65 vinarjev, ki bodo podlaga za sklad brezposelnih podpor. Kadar bodo sklepali novo tarifno pogodbo, bodo zahtevali teden dni dopusta na leto. Vsako mezdno gibanje — tako je sklenil zvezni zbor — se sme pričeti le tedaj, če glasuje zanj polovica članov vplačilnic in pri vsakem meznem gibanju mora vodstvo vplačilnice zbrati vse statistične podatke.

Rusija. V Moskvi so dobili po dolgoletnem naporu tiskarji dovoljenje za ustanovitev organizacije. Kovinarji še sedaj nimajo dovoljenja. — Koncem februarja se je moral pred petersburškim kronske sodiščem zagovarjati vrli sodrug in zvest predbojnik ruske socialne demokracije, odvetnik Jermolajev. Obtožen je bil po § 102, točka 1 kazenskega zakonika, zaradi članstva pri tajni družbi, ki ima namen s silo podreti obstoječi državni red. Pred letom 1906 so socialne demokrate sodili po 126 zaradi odstranitve obstoječega socialnega in družabnega reda. Kazen po sedanjem tolmačenju je mnogo ostriša. Obtožnica proti Jermolajevu pravi, da je bil član »iniciativnega odseka, ki je hotel ustanoviti socialno demokratično stranko«. Obsojen je bil zaradi tega »zločina« na dosmrtno prisilno delo v Sibiriji in na izgubo vseh državljskih pravic. Najskrajnejše želje ruskih sodrugov spremljajo neustrašnega bojnika v pregnanstvo.

Socialno politični pregled.

Strankin zbor holandske socialne demokracije. O veliki noči je bil v Utrechtu strankin zbor holandske socialne demokracije, ki se je pred vsem bavil z vprašanjem taktike pri letošnjih volitvah. Stranka je v zadnjih dveh letih pridobila 7000 novih članov in šteje sedaj okroglo 17.000 članov. Tudi strokovne organizacije krepko naraščajo: v začetku leta 1912 so štejele 52.000 članov, sedaj imajo že 62.000 članov. Strankin zbor je otvoril sodrug Vliegen, ki se je s toplimi besedami spominjal sodruga Schummeijera. Najvažnejša točka dnevnega reda: Stališče stranke ob prihodnjih splošnih volitvah. Strankino vodstvo je predložilo resolucijo, v kateri zahteva splošno in enako volilno pravico za oba spola in odreka obema zbornicama pravico sklepati važne zakone, dokler ni uveljavljena splošna in enaka volilna pravica. Pri ožjih volitvah bo podpirala stranka le one meščanske kandidate, ki se obvežejo, da bodo zahtevali splošno in enako volilno pravico za oba spola. Sodrug Troelstra je utemeljeval resolucijo v globoko zamišljenem, več ur trajajočem govoru. Poudarjal je, da mora delavstvo voditi boj za volilno pravico izven zbornice, zlasti v obeh največjih industrijskih mestih, v Rotterdamu in Amsterdamu naj pokaže delavstvo svojo gospodarsko silo v proizvodnem procesu. Splošno stavko morajo izvesti strokovne organizacije, ne politične. Resolucijo strankinega vodstva so sprejeli zborovalci soglasno. Holandski sodrugi bodo šli torej enih misli v volilni boj in upanje imajo zato, da bodo dosegli svoj cilj.

Novice.

* Iz življenja filozofa. Herbert Spencer, poleg Karla Marxa in Darwina največji mislec devetnajstega veka, se je na lastno kožo lahko prepričal, da filozofično delo ne redi človeka; za prve svoje spise je sam moral plačati tiskovne stroške in izdaja teh knjig mu ne le ni prinesla dohodkov, temveč ga je veljala 28.000 kron, ki jih je moral plačati iz lastnega žepa. Neosnovan ni bil trpki izrek: »Ako postaviš sto ljudi pred izbero, da izpijo žlico ricinovega olja ali pa prečitajo poglavje iz Spencerjevih »Načel«, se jih 99 odloči za ricinovo olje.« Leta 1865 so stroški izdajanja tako zelo narasli, da je Spencer sklenil prenehati z izdajanjem. V tistem času ga je presenetilo darilo skupine ameriških častilcev, ki so mu poslali dragoceno zlato uro in 60.000 kron. Spencer je uro sprejel, denar pa je odklonil; ampak darovalci niso odnehali in so naložili vsoto na Spencerjevo ime v neki banki. Filozof je končno darilo sprejel in ga uporabil za izdajo svojih del. — Spencer je bil velik prijatelj telovadbe in športa in je poleg duševnega dela gojil telesne vaje: bil je navdušen veslač, rad je lovil ribe in tudi bilarda ni zameoval. Nadvse zoprne so mu bile časti in naslovi: imenovanje za lorda je odklonil, takisto je odklonil imenovanje za člana pariške akademije znanosti po Emersonovi smrti; tudi nemški cesar, ki mu je namenil red pour le merite, pri filozofu ni imel sreče.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Iščiteljska tiskarna« v Ljubljani.

STAJERSKO SLIVOVKO

tropinovec, brinjevec, vse vrste likerjev ter

MEDICINALNA ZGANJA

in sicer stajerski konjak, borovničev, vinsko žganje, žganje iz šipkovih jagod priporoč

edina žganjarna v Celju
lastnik ROBERT DIEHL.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

10 K; najfinjši prsi puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm širi, polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K, zglavnice 8 K, 8-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajočo se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

Naznanilo in priporoč lo.

Podpisani vlijudno naznanjam slav. občinstvu, zlasti delavstvu, da sem prevzel dobroznano

gostilno „Durn“

na Sv. Petra nasipu št. 71 na vogalu Škofje ulice poleg Šentpeterskega mostu.

Gostilniške prostore sem vse na novo preuredil in poslikal.

Točil bom samo pristna ljutomerska, bizeljska stajerska vina in obenem tudi Gossovo dvojno marčno pivo. — Dobra kuhinja z gorkimi in mrzlimi jedili ob vsakem času.

Sklicujoč se na mojo dolgoletno prakso zagotavljam sl. domačemu in vnanjemu občinstvu solidno in najboljšo postrežbo. — Abonement na hrano za opoldne in zvečer.

Vsako nedeljo popoldne ples z godbo.

Za obilen obisk se vlijudno priporoča

Anton Motoch, gostilničar.

Dejstva govore dokaj jasno, polna hvale in priznanja, da so prvovrstna in originalna

Es-ka in Adler kolesa

najboljša, vsem zahtevam moderne tehnike odgovarjajoča, solidna, lahko tekoča in nedosežna v pravem pomenu besede najpopolnejše mojstersko delo prve vrste. Kljub temu so primerno najcenejša.

ANA GOREC,

specialna trgovina s kolesi in deli, Ljubljana, Marije Terezije cesta 14. (Novi svet, nasproti Kolizeja.

Zahtevajte cenik! Največja izposojevalnica koles!

Naročajte se na Zarjo!

Je edina posebnost želodca, nega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izobno vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Je edina posebnost želodca, nega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izobno vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Majhna hiša

stoječa ob državnem kolodvoru, posebno pripravna za železničarje, se prav po ugodnih pogojih prostovoljno proda. Pojasnila v gostilni Rimska cesta št. 11 Ljubljana.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vlijudno priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Naznanilo!

Izgotovljene obleke za moške in dečke (otroke).

Velika izber. — Nizke cene

Pri Škofu

Ljubljana, Medarska ulica -- Pred Škofijo št. 3, zraven škofije -- nasproti gostilne „Pri Sokolu“.

MOJA ZENA

in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega ali namiznega masla, boljše, zdraveje, redilneje in izdatneje in skoro polovico ceneje

margarino „Unikum“

Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.

Združene tvornice za margarino in sirovo maslo

Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

Priporoča se domača najnovejša konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3.

Sprejemajo se naročila po meri ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. železnice.

Solidna postrežba. — Najnižje cene.